

การแก้ไขปัญหากับระเบิดในกัมพูชา: บทบาทของสหประชาชาติ (ค.ศ.1992-2000)

นางสาวอรอุมา จรรยาปิยพงศ์

ศูนย์วิทยพัทยากร

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ ภาควิชาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ

คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2546

ISBN 974-17-3978-8

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

หัวข้อวิทยานิพนธ์

การแก้ไขปัญหากับระเบิดในกัมพูชา: บทบาทของสหประชาชาติ
(ค.ศ.1992 - 2000)

โดย

นางสาวอรอุมา จรรยาปิยพงศ์

สาขาวิชา

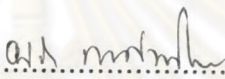
ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ

อาจารย์ที่ปรึกษา

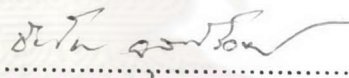
รองศาสตราจารย์ ดร. สมพงศ์ ชูมาก

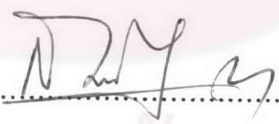

คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยรับนี้เป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบริหารธุรกิจ

.....คณบดีคณะรัฐศาสตร์
(ศาสตราจารย์ ดร. อมรา พงศาพิชญ์)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร. ชัยโชค จุลศิริวงศ์)

.....อาจารย์ที่ปรึกษา
(รองศาสตราจารย์ ดร. สมพงศ์ ชูมาก)

.....กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร. สุรชาติ บำรุงสุข)

อรอุมา จรรยาปิยพงศ์: การแก้ไขปัญหาภัยระเบิดในกัมพูชา: บทบาทของสหประชาชาติ (ค.ศ.1992 - 2000) (THE SOLVING OF LANDMINE PROBLEMS IN KAMPUCHEA: THE ROLE OF THE UNITED NATIONS (1992 - 2000)) อ.ที่ปรึกษา: รองศาสตราจารย์ ดร. สมพงษ์ ชูมาก, 190 หน้า. ISBN 974-17-3978-8

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้มุ่งศึกษาบทบาทของสหประชาชาติในการแก้ไขปัญหาภัยระเบิดในกัมพูชา ระหว่างปี ค.ศ.1992-2000 การศึกษานี้ได้นำเอาแนวคิดที่ว่าด้วยอำนาจหน้าที่ของสหประชาชาติในการรักษาสันติภาพและความมั่นคงระหว่างประเทศ และอำนาจหน้าที่ในการดำเนินการเกี่ยวกับความก้าวหน้าและการพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และการคุ้มครองสิทธิมนุษยชน เป็นกรอบในการวิเคราะห์ วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ตั้งอยู่บนสมมุติฐานที่ว่า สหประชาชาติเป็นองค์การหลักในการแก้ไขปัญหาภัยระเบิดในกัมพูชา

จากการศึกษาพบว่า สหประชาชาติมีบทบาทสำคัญในการแก้ปัญหาภัยระเบิดในกัมพูชา โดยการเข้าไปริเริ่มจัดการแก้ไขปัญหาดังกล่าวอย่างเป็นทางการตั้งแต่ปี ค.ศ.1992 เป็นต้นมา กิจกรรมหลักในการให้ความช่วยเหลือในการแก้ปัญหาภัยระเบิดในกัมพูชา ได้แก่ การกวาดล้างระเบิด, การให้การศึกษากับระเบิด, การช่วยเหลือเหยื่อจากภัยระเบิด และความช่วยเหลือทางด้านเงินทุน อีกทั้งยังมีบทบาทสำคัญตามบทบัญญัติในอนุสัญญาการต่อต้านภัยระเบิดของปี ค.ศ.1997 ในการห้ามใช้ สะสม ผลิตและโอน และการทำลายกับระเบิดสังหารบุคคลของรัฐต่างๆ ทั้งนี้บทบาทเหล่านี้เป็นไปตามเจตจำนงของสหประชาชาติในการธำรงไว้ซึ่งสันติภาพและความมั่นคงระหว่างประเทศ, ความตั้งใจที่จะสถาปนาสภาพการณ์แห่งเสถียรภาพและความอยู่ดีกินดี และความเคารพต่อหลักการแห่งสิทธิมนุษยชนและเสรีภาพขั้นพื้นฐานสำหรับทุกคน

ภาควิชา ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ .....ลายมือชื่อนิสิต.....

สาขาวิชา ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ .....ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....

ปีการศึกษา ..... 2546 .....

THE SOLVING OF LANDMINE PROBLEMS IN KAMPUCHEA: THE ROLE OF
THE UNITED NATIONS (1992-2000)

Miss Ornuma Janyapiyaphong

ศูนย์วิทยทรัพยากร

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Arts in International Relations

Department of International Relations

Faculty of Political Sciences

Chulalongkorn University

Academic Year 2003

ISBN 974-17-3978-8

4481181724: MAJOR INTERNATIONAL RELATIONS

KEY WORD: THE UNITED NATIONS / LANDMINES / KAMPUCHEA

ORNUMA JANYAPIYAPHONG: THE SOLVING OF LANDMINE PLOBLEMS IN
KAMPUCHEA: THE ROLE OF THE UNITED NATIONS. THESIS ADVISOR: ASSOC.
PROF. SOMPHONG CHOOMAK, Ph. D., 190 PP. ISBN 974-17-3978-8

The main theme of this thesis is to study the role of the United Nations in solving problems of landmines in Kampuchea between 1992 - 2000. The study is using the authority concept of the United Nations in the maintenance of international peace and security, and its responsibility in solving international problems in economic, social and cultural trait, and the encouragement of respect for human rights and for fundamental freedom. The hypothesis of this thesis is that the United Nations was the main international organization in solving the landmine problems in Kampuchea.

The study found that the United Nations played a crucial role in solving the landmine problems in Kampuchea. Its role officially began in 1992. The major activities were mine clearance, mine awareness, victim assistance and funding assistance. Moreover, the United Nations played on important role in the Mine Ban Treaty of 1997 in the prohibition of the use, stockpiling, production and transfer of antipersonnel mines and their destruction. Those roles were played according to the objective of the United Nations in its maintenance of international peace and security, with a view to the creation of conditions of stability and well-being, and to promote respect for human rights and fundamental freedom.

Department.....International Relations.....Student's signature.....*Ornuma Janyapiyaphong*
Field of study.....International Relations.....Advisor's signature.....*Somphong Choomak*
Academic year.....2003.....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงด้วยความกรุณาอย่างสูงของรองศาสตราจารย์ ดร. สมพงศ์ ชูมาก ในฐานะอาจารย์ที่ปรึกษาที่ช่วยเหลือในการให้คำปรึกษา ตรวจสอบ แก้ไข ข้อบกพร่องต่างๆ รวมทั้งให้กำลังใจในการทำวิทยานิพนธ์ตลอดมา ข้าพเจ้าขอกราบขอบพระคุณในความกรุณาของท่านเป็นอย่างมาก กราบขอบพระคุณอย่างสูงในความกรุณาของรองศาสตราจารย์ ดร. ชัยโชค จุลศิริวงศ์ ในฐานะประธานกรรมการสอบ และรองศาสตราจารย์ ดร. สุรชาติ บำรุงสุข ในฐานะกรรมการสอบที่ช่วยเหลือให้คำแนะนำ ตรวจสอบ และกำลังใจในการทำวิทยานิพนธ์จนสำเร็จลุล่วงด้วยดี

กราบขอบพระคุณท่านอาจารย์ทุกท่านที่ให้ความช่วยเหลือ ตลอดจนคำแนะนำในการทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ กราบขอบคุณคุณคุณดุลยธรรม ธรรมวงศ์ เจ้าหน้าที่ห้องสมุด UN ESCAP ของสหประชาชาติในประเทศไทยที่ช่วยเหลือด้านการค้นคว้าข้อมูลในการทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้

กราบแทบเท้าบิดา มารดาและทุกคนในครอบครัวจรรยาปิยพงศ์ในความช่วยเหลือและให้การสนับสนุน รวมถึงกำลังใจด้วยดีตลอดระยะเวลาของการเรียนและการทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ขอขอบพระคุณครอบครัวคุณเมฆินทร์ คุณเนตรประทุม น้าหวาญ ที่ให้การสนับสนุนด้วยดีในการทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้จนเสร็จสมบูรณ์

ส่วนหนึ่งของความสำเร็จในครั้งนี้เกิดจากกำลังใจจากเพื่อนๆทุกคน และรวมถึงบุคคลที่มีได้กล่าวนามในที่นี้ ข้าพเจ้าจึงขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้ด้วย

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ญ
สารบัญภาพ.....	ฎ
สารบัญแผนภูมิ.....	ฏ
สารบัญแผนที่.....	ฐ
คำอธิบายคำย่อ.....	ฑ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
1.1 สภาพปัญหา.....	1
1.2 การสำรวจวรรณกรรม.....	12
1.3 กรอบความคิด.....	14
1.4 สมมติฐานในการวิจัย.....	22
1.5 วัตถุประสงค์ในการวิจัย.....	22
1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	23
1.7 การรวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล.....	23
1.8 ขอบเขตและการนำเสนอ.....	23
บทที่ 2 สหประชาชาติกับปัญหาภัยระเบิด.....	25
2.1 ปัญหาภัยระเบิด.....	25
2.2 กิจกรรมของสหประชาชาติในการแก้ปัญหาภัยระเบิด.....	31
2.3 บทบาทของสหประชาชาติชาติตามอนุสัญญาว่าด้วย การห้ามใช้ สะสม- ผลิตและโอน และการทำลายกับระเบิดสังหารบุคคล.....	34
2.4 หน่วยงานและทบวงการชำนัญพิเศษของสหประชาชาติซึ่งมีหน้าที่- ในการแก้ปัญหาภัยระเบิด.....	42
2.4.1 หน่วยงานบริการสำหรับกิจกรรมด้านกับระเบิดแห่งสหประชาชาติ (United Nations Mine Action Service – UNMAS).....	42
2.4.2 สำนักงานกิจการลดอาวุธ (UN Department for Disarmament Affairs)....	43

สารบัญ (ต่อ)

2.4.3 กองทุนฉุกเฉินสำหรับเด็กแห่งสหประชาชาติ (United Nations International Children' s Emergency Fund – UNICEF).....	43
2.4.4 โครงการเพื่อการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ (United Nation Development Program - UNDP).....	44
2.4.5 โครงการอาหารโลก (World Food Program - WFP)	46
2.4.6 สำนักงานการปฏิบัติการรักษาสันติภาพ (Department of Peacekeeping Operation)	46
2.4.7 สำนักงานความร่วมมือเพื่อกิจการมนุษยธรรม (Office for the Coordination of Humanitarian Affairs - OCHA)	47
2.4.8 สำนักงานข้าหลวงใหญ่ผู้ลี้ภัยแห่งสหประชาชาติ (Office of the United Nations High Commissioner for Refugees – UNHCR)	47
2.4.9 สำนักงานเพื่อให้บริการโครงการแห่งสหประชาชาติ (United Nations Office for Project Services – UNOPS).....	48
2.4.10 องค์การอนามัยโลก (World Health Organization - WHO).....	48
2.4.11 องค์การอาหารและเกษตร (Food and Agriculture Organization - FAO).....	49
2.4.12 ธนาคารระหว่างประเทศเพื่อการฟื้นฟูและการพัฒนา (International Bank for Reconstruction and Development – IBRD)....	49
บทที่ 3: ปัญหาภัยระเบิดในประเทศกัมพูชา.....	51
3.1 ที่มาของปัญหาภัยระเบิดในกัมพูชา.....	54
3.2 ปริมาณภัยระเบิดและพื้นที่ภัยระเบิดในกัมพูชา.....	59
3.3 ผลกระทบจากภัยระเบิดต่อประชาชน.....	69
3.4 ผลกระทบจากภัยระเบิดต่อประเทศกัมพูชา.....	79
3.5 ผลกระทบจากปัญหาภัยระเบิดในกัมพูชาที่มีต่อประชาคมระหว่างประเทศ.....	80

สารบัญ (ต่อ)

บทที่ 4: สหประชาชาติกับการแก้ปัญหาที่ระเบิดในประเทศกัมพูชา.....	86
4.1 ความทั่วไป.....	86
4.2 บทบาทของคณะผู้แทนล่องหน้าของสหประชาชาติ และองค์การบริหารชั่วคราว- แห่งสหประชาชาติในกัมพูชา (United Nations Advance Mission in- Cambodia –UNAMIC and United Nations Transitional Authority- in Cambodia - UNTAC).....	89
4.3 การดำเนินกิจกรรมเกี่ยวกับที่ระเบิดในกัมพูชาหลัง UNTAC- เสร็จสิ้นภารกิจ.....	100
4.3.1 เงินทุนในการดำเนินกิจกรรมในการกวาดกู้ที่ระเบิด.....	102
4.3.2 กิจกรรมการกวาดกู้ที่ระเบิด.....	104
4.3.3 โครงการการให้การศึกษาเกี่ยวกับที่ระเบิด.....	106
4.3.4 จำนวนที่ลดลงของผู้ได้รับอุบัติเหตุจากที่ระเบิด.....	107
4.3.5 การให้ความช่วยเหลือผู้รอดชีวิตจากอุบัติเหตุที่ระเบิด.....	110
4.4 การเข้าเป็นรัฐภาคีในอนุสัญญาออตตาวาของกัมพูชา.....	112
บทที่ 5: บทสรุป.....	118
รายการอ้างอิง.....	124
ภาคผนวก.....	134
ภาคผนวก ก.	135
ภาคผนวก ข.	138
ภาคผนวก ค.	147
ภาคผนวก ง.	164
ภาคผนวก จ.	170
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์.....	190

สารบัญตาราง

ตาราง	หน้า
ตารางที่ 1 ชนิดของกับระเบิดที่พบในกัมพูชา.....	66
ตารางที่ 2 พื้นที่กับระเบิดในแต่ละจังหวัด.....	67
ตารางที่ 3 ส่วนแบ่งของ GDP ของภาคเศรษฐกิจกัมพูชา ค.ศ.1992-1998.....	70
ตารางที่ 4 จำนวนสัตว์เลี้ยงของแต่ละครัวเรือนที่สูญเสียเนื่องจากกับระเบิด.....	70
ตารางที่ 5 สถานที่ที่เกิดอุบัติเหตุจากกับระเบิด.....	73
ตารางที่ 6 กิจกรรมที่กำลังกระทำขณะเกิดอุบัติเหตุจากกับระเบิด.....	74
ตารางที่ 7 การเปลี่ยนแปลงอันสำคัญในชีวิตผู้ประสบภัยจากกับระเบิด.....	75
ตารางที่ 8 การว่าจ้าง/อาชีพก่อนและหลังอุบัติเหตุจากกับระเบิด : ชายอายุมากกว่า14 ปี.....	76
ตารางที่ 9 การว่าจ้าง/อาชีพก่อนและหลังอุบัติเหตุจากกับระเบิด : หญิงอายุมากกว่า14 ปี.....	76
ตารางที่ 10 ความเปลี่ยนแปลงในความสัมพันธ์ภายในครอบครัว.....	77
ตารางที่ 11 ความเปลี่ยนแปลงในความสัมพันธ์ภายนอกครอบครัว.....	77
ตารางที่ 12 จำนวนผู้ลี้ภัยที่กลับถิ่นฐานเดิมในแต่ละจังหวัด (กุมภาพันธ์ ค.ศ.1993).....	83
ตารางที่ 13 พื้นที่กับระเบิดที่ได้รับการกวาดกัตั้งแต่ปี ค.ศ. 1993-1999.....	105
ตารางที่ 14 พื้นที่กับระเบิดที่ได้รับการกวาดกักับระเบิดในปี ค.ศ. 2000.....	105
ตารางที่ 15 จำนวนประชากรที่ได้รับการศึกษาจากโครงการการให้การศึกษาเกี่ยวกับ- กับระเบิด(ค.ศ.1993-2000).....	107
ตารางที่ 16 จำนวนผู้ได้รับอุบัติเหตุจากกับระเบิด (ค.ศ. 1996-2000)	109

สารบัญภาพ

ภาพประกอบ

หน้า

ภาพที่ 1 เปรียบเทียบสนามกับระเบิดในกัมพูชากับมาตรฐานตะวันตก..... 61

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญแผนภูมิ

แผนภูมิ	หน้า
แผนภูมิที่ 1 ผังการบริหารงานของคณะกรรมการบริหารชั่วคราวแห่งสหประชาชาติในกัมพูชา (UNTAC organizational chart).....	94
แผนภูมิที่ 2 จำนวนผู้ได้รับอุบัติเหตุจากกับระเบิด/UXOและแนวโน้ม (ค.ศ.1979-1999)	108

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญแนที่

แนที่	หน้า
แนที่ที่ 1 ประเทศกัมพูชา.....	53
แนที่ที่ 2 เขตพื้นที่กับระเบิด.....	68
แนที่ที่ 3 จำนวนครอบครัวผู้ลี้ภัยที่กลับประเทศในแต่ละจังหวัด.....	84

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

คำอธิบายคำย่อ

AP	Antipersonnel Landmines/Antipersonnel Mines
AT	Anti – Tank Landmines/ Anti – Tank Mines
CAP	Consolidates Appeal Process
CERF	Central Emergency Revolving Fund
CivPols	Civilian Police
CMAC	Cambodian Mine Action Centre
CMVIS	Cambodia Mine/UXO Victim Information System
COFRAS/CIDEV	Compagnie Française d'Assistance Spécialisée
DHA	Department of Humanitarian Affairs
IBRD	International Bank for Reconstruction and Development
ICBL	International Campaign to Ban Landmines
ICRC	International Committee of the Red Cross
IDP/IDPs	Internally Displaced Person/s
IO	International Organization
FAO	Food and Agriculture Organization
HALO Trust	Hazardous Areas Life Support Organization Trust
HI	Handicap International
MAG	Mines Advisory Groups
MATT	Mine Awareness Training Team
MAU	Mine Action Unit
MCTU	Mines Clearance and Training Unit
NGO	Non Governmental Organization
NPA	Norwegian People's Aid
OCHA	Office for the Coordination of Humanitarian Affairs
PICC	Paris International Conference on Cambodia
RCAF	Royal Cambodian Armed Forces
RN	Route Natonale
SIPRI	Stockholm International Peace Research Institute
SNC	Supreme National Council

คำอธิบายคำย่อ (ต่อ)

UNDP	United Nations Development Program
UNHCR	Office of the United Nations High Commissioner for Refugees
UNICEF	United Nations International Children's Emergency Fund
UNMAS	United Nations Mine Action Service
UNOCHA	UN programme for the Coordination of Humanitarian Assistance
UNOPS	United Nations Office for Project Services
UNAMIC	United Nations Advance Mission in Cambodia
UNTAC	United Nations Transitional Authority in Cambodia
UXO	Unexploded Ordnance
VVAFA	Vietnam Veterans of America Foundation
WFP	World Food Program
WHO	World Health Organization
WV	World Vision

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย